

15. Tétel A sztálini diktatúra jellemzői

Sztálin szerepe a bolsevik pártban Lenin halála előtt

Sztálin a mai Grúziában született, nem volt orosz (eredeti neve Dzsugasvili) fiatal korában papi iskolába járt, de kizárták, mert a baloldali eszméket képviselte az 1900-as évek elején belépett a bolsevik pártba, emiatt száműzték a Sztálin csak felvett, pártbeli neve, jelentése: „acél”

1917-ben már a párt egyik vezetője: a bolsevik újság, a Pravda szerkesztője

1922-ben megalakul a Szovjetunió. Lenin agyvérzést kap, Sztálin lesz a párt főtitkára, bár Lenin nem őt javasolta, mert túl gorombának és bizalmatlannak tartotta a főtitkári poszt kezdetben nem járt igazi hatalommal, de Sztálin kiépített egy csak neki engedelmeskedő hatalmi rendszert.

1924-ben meghalt Lenin -> hatalmi harc tört ki, amit Sztálin nyert meg -> vetélytársait megfélemlítette, száműzetésbe kényszerítette (pl. Trockijt)

1929-ben Sztálin megünneplelte 50. születésnapját, innentől számítjuk a sztálini rendszer kezdetét

Az iparosítási program és a kollektivizálás

szakított a világforradalmi tervekkel elhatározta, hogy rövid idő alatt megvalósítja a szocializmust a Szovjetunióban ehhez át kellett alakítani a gazdaságot és a társadalmat.

Felszámolta az 1920-as évek elején bevezetett új gazdaságpolitikát, a NEP-et, amely részlegesen és átmenetileg visszaállította a piaci viszonyokat.

Tervgazdálkodást vezettek be: pontosan meghatározták, hogy miből mennyit kell termelni és hogy mekkora legyen a gazdasági növekedés üteme.

1929-ben elindul az első ötéves terv. A nehézipar erőltetett fejlesztését jelentette. Teljesíthetetlen tervszámokat írtak elő. Ehhez nagyon sok tőkére volt szükség, amit a mezőgazdaságból vontak el. Megkezdték a kollektivizálást, a parasztoktól elvették a földeket. Termelőszövetkezeteket (kolhoz) és állami gazdaságokat (szovhoz) hoztak létre a parasztok fellázadtak. Hogy az ellenállást megtörje, Sztálin a gazdagparasztokat (kulákokat) tömegesen kitelepítette munkatáborokba (kulák bárki lehetett, aki szemben állt a rendszerrel)

Létrejött a GULAG: a szovjet munkatáborok hálózata (nagy részük Szibériában volt), a rabok ingyenmunkájából utakat, csatornákat építettek, bányákat nyitottak. A mezőgazdaság termelése visszaesett. A megtermelt gabona nagy részét exportálták. Súlyos éhínség tört ki (több millió ember halt éhen).

Az ipar óriási ütemben fejlődött. Szovjetunió a világ második ipari hatalma lett, de a gazdaság szerkezete teljesen eltorzult, háttérbe szorult a mezőgazdaság, a könnyűipar és a fogyasztási cikkek gyártása. Ipari termékei gyenge minőségűek voltak, rengeteg volt a selejt, a statisztikai adatokat meghamisították, óriási pazarlás és környezetszennyezés folyt.

A sztálini diktatúra működése

kialakult a totális diktatúra: az állam az élet minden területét szigorú ellenőrzés alatt tartotta, még a magánéletet is.

A rendszer jellemzői:

a) Terror:

- bárki ellen alkalmazhatták, akit a rendszer ellenségének tartottak. Állandóan új ellenségképet teremtettek, így tartották fent a félelmet, így tartották fent a rendszert
- eszköze a politikai rendőrség volt (NKVD)
- 1934-ben Sztálin meggyilkoltatta a népszerű Kirovot, akiben vetélytársat látott. Erre hivatkozva elrendelte a párt megtisztítását, elindult a „**nagy tisztogatás**” (1935-1939)
- koncepciók percek indultak: hamis vádak alapján, hamis tanúvallomások és bizonyítékok segítségével ítélték el emberek
- 1937: a tisztogatás eléri a hadsereget is. Vezetőinek nagy részét kivégzik, a hadsereg meggyengül. A II. világháborúban ennek súlyos következményei lesznek
- az NKVD-t is többször megtisztították

b) Személyi kultusz:

- Sztálint mindenhol rendkívüli módon dicsőíteni kellett (több órás taps, ha felszólalt)
- képei, szobrai mindenhol láthatóak voltak: ezek bölcs, jószágos vezérként ábrázolták
- véleménye, gondolatai szentírásnak számítottak
- hogy az igazságot eltitkolják az emberek előtt, meghamisították a történelmi tényeket (pl. fényképek retusálásával)

c) Pártállam:

az állam és a bolsevik párt teljesen összeolvadt, a pártvezetők egyben magas rangú állami vezetők is voltak
egypártrendszer: csak a bolsevik párt működhetett

d) Nyílt ateizmus:

az egyházat, a vallást üldözték (templomokat romboltak le, papokat gyilkoltak meg)